

November 3-ától

Politikai könyvnapok

Immár 17. alkalommal rendezik meg a Kossuth Könyvkiadó a pártszervezetekkel közösen a politikai könyvnapokat. Kulturális életünk e jelentős eseményének ünnepélyes megnyitójára november 3-án a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban kerül sor, ahol mintegy ezerkötetes könyvkiállítás is nyílik az elmúlt években készült politikai művekből — jele tettek ne szerdán, tegnap délelőtt a Kossuth Könyvkiadóban.

A politikai könyvek idejére seregselemléjére 26 mű több mint egymillió példányban jelenik meg a napokban. A gazdag kínálat középpontjában az ösziorszás forradalmát, a KMP megalakulását, a KMP megalakulását és a Tanácsköztársaság foglalkozó irodalom áll. Az 1918—19-es forradalmak valamint a párt megalakulásának 60. évfordulójára lát napvilágot Siklós András Magyarország 1918—1919 című kötetét, amely korabeli képek, eredeti dokumentumok alapján ad áttekintést a forradalmakról, illetve

előzményeiről. A népszerű Mit kell tudni? sorozatban adják közre Botos Jánosnak az 1918—1919-es magyarországi forradalmakkal foglalkozó művét.

„A szocializmusért, a békeért” címmel kerül a könyvesboltokba Kádár Jánosnak az elmúlt hat esztendőben elhangzott beszédeit, cikkeit, interjúit összegyűjtő könyv. (MTI)

A megyei NEB ülése

A vizsgálatban érdekelt szervezetek képviselőinek jelenlétében — dr. Kakusi László elnökletével — tegnap, szerdán délelőtt ülésezett a megyei ellenőrzési bizottság. Megtárgyalta azt a vizsgálati jelentést, amely a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvény végrehajtásának tapasztalatait összegezte.

A múlt év elején megalkotott törvény gyakorlati érvényesítését mérlegre tevő

vizsgálatot a dr. Motika Dezső vezette munkabizottság végezte, Csongrád megye tanácsi szervezeteinél, kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági, pénzügyi, építészeti intézményeinél, s a társadalombiztosítási igazgatóságnál. A megyei NEB ülésén — melyen részt vett dr. Szentmiklósi István, a KNEB-titkárság vezetője is — a bizottsági tagok megvitatották és elfogadták a jelentést.

Gyermek-könyvhét

Először rendezik meg — december 4. és 9. között a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, valamint a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése az országos gyermekkönyvhétet. Szervező bizottsága szerdán alakult meg a Vörösmartyéri kulturális központban. Az akció célja, hogy felhívja a figyelmet a gyermekirodalom gazdag választékára.

Holnap premier

Próbaidő a Kisszínházban

Mindjárt fél 6. Sűrűn csapódik az ajtó, fázós arcok, kint megint lehűlt.

(„A rendező úr még nem érkezett meg, Pestről jön.”)

A lépcsőház: társalgó. Kávét állat, cigareta, beszéd-főzőanyagok. Egyetlen ülőhely. Varga Mátvás foglalta el; ő tervezte a Csurka-darab színpadát a Nemzeti bemutatójára is. Most mintha a „társalgói” monoton zümmögést felapító robotokat figyelné. Az utolsó kálapáncsütések zaja kihallatszik a színpadról.

(„Tessék mutatni, hova tegyük a lámpát!”)

A díszlettervező feláll, követi a kelléket. Az iródkból lett öltöztető nevetés hallatszik; Kovács János kiáll a folyosóra, igazgatja a divatjamult sötét öltönyt (Paál Károlyt, aki ebben járt éveket, hétköznapi, ünnepi, hiszen a zakó a fegyvert rejtette, amit nem adott le annak idején). Ruhapórá.

Háromnegyed hat. A színpad csupa fészesség. Két ágy, szekrény, vécspap. Kórházszoba. Behoznak egy barna papucsot. A nézőtérben ötvenhatan ülnek már, az első sorban Félix László, a rendező.

(„Nem én vagyok itt a főszereplő... Csurka úgy ismeri a színpad titkait, mint a tenyerét. A szerkesztés szabályait, a dialógusépitést. Nekem csak az volt a dolgom, hogy munkalétkört teremtesek, amelyben a színészek élvezhettek, amit csinálnak. Örülhetnek a jó szerepeknek, mert azok vannak a Döglött aknáknak az ötleiteiknek, amelyekkel életet adnak a szóhoz. Ha jó és ambíciózus színészekkel dolgozhat az ember, általában mindez nem túl nehéz. Most sem volt az.”)

A Shaw-darab és a Csárdáskirálynő után: a harmadik rendezése Szegeden. Azt mondja, szívesen vállalta mindegyiket, a folytatás egyelőre a tévében következik, francia bűnügyi filmmel, tavasszal Ránki György: Pomádé király új ruhájával, Offenbach Párizsi életét pedig színes filmben „teszi át”... A színpadra néz, nagyot nevet, Kátay Endre fészkel magát az ágyba, ta- karja a csikos pizsamát, Moór Jenő mozdulataival igazgatja a kispárnát.

(„Az idő múltával képesek vagyunk más szemmel nézni

a saját múltunkat. Csurka-darab viszont olyan társadalmi-politikai változások után íródott, olyan helyzetben, mely megengedi, hogy nevetni tudjunk — hajdani komor küzdelmeken. A színpadon már a szatíra az úr, és mosolygatót izszipirkózás folyik. Ez a Csurka-színpad, maga a darab azonban ma éppolyan élő, mint a hét évvel ezelőtti pesti bemutató.”)

Öt perc múlva hat óra. A portásfülkében újabb kávéadagot porcióznak, Csurka István a cukormennyiségéről intézkedik; mindenki áll, nézőtérre készülöben.

(„Ja, írni is szeretnék? Hol egy márványdarab? Viccet félretéve: ez a kedvenc színdarabom, hogyne örülök, ha előveszik. Az új bemutató: értékítélet. Ráadásul nem az enyém! Bár változatlanul úgy ítélem magam is, hogy aktuális, amit mondani akartam vele, talán lendít valamit a dolgunkon, a gondolkodá-

sunkon. Formailag meg — a legsikerültebb darabom.”)

Indulni kell, nagyon csöndes már a színpadhoz vezető folyosó.

(„Sajnos, nem elég gyakori a mai színházi-irodalmi életben, ami velem előfordult Szegeden. Hisz tudja, ez a második régebbi darabom, amit itt újrafelfedeznek. Valamely nemzet drámakultúráját a saját művek jellemzik elsősorban, várja ezeket a közönség is, és nem egészséges, ha ösmutató után csak papíron él az érték is.”)

Hat óra, főpróba. A színpadról félreismerhetetlen hangok hallatszanak. Moór Jenő horkol az idegcsigolya érvik ágyában. A nézőtér felcsattan az első nevetés.

Bemutató holnap, pénteken este 7 órakor a Kisszínházban. Csurka István Döglött aknáknak című vígjátékát Félix László rendezte, a díszleteket Varga Mátvás tervezte. Főszereplők: Kovács János, (Paál Károly), Kátay Endre (Moór Jenő), Nagy Zoltán (Béla), Vaida Márta (Zsóka, a színésznő).

S. E.

Új film

Olyan, mint otthon

Színes magyar film. A forgatókönyvet Koródy II. díkó írta, fényképezte Koltal Lajos. Zenéjét szerezte Somló Tamás. Rendezte Mészáros Márta. Szereplők: Czinkóczy Zsuzsa, Jan Nowicki, Anna Karina, Pécsi Ildikó, Benze Ferenc, Salal Kornélia.

Az egyszer kitépelt gyökeret újra lehet-e növeszteni?! A gyökértelesség sodródó tehetetlensége, levegőtlensége, zuhanórepülése végleges és végzetes állapot-e?! Megtalálhatjuk-e, mi, teközőlő fiúk a megtagadott, s ezáltal elvesztett otthon, vagy a legjobb esetben is csak olyanra lehelünk, mint az otthon?!

Mészáros Márta hét feminista indítással, társadalmi töltésű oknyomozó filmje után, mintha eddigi pályája tagadásaként, de legalábbis egy új csapás első állomásként készítette volna el a nyolcadikat az *Olyan, mint otthon* című munkáját. Eddigi alkotásainak hősei minden esetben asszonyok, lányok voltak, akik a női egyenjogúság gyakorlati küzdelmében, hétköznapi buktatókkal teli körülményei között szedték és adták az önmegvalósítás vádját. Az új film hőse értelmiségi férfi — szemben a munkás- és parasztkörnyezet egykori nőalakjaival. Mégsem pusztá tagadása ez a pálya első hét filmjének, hiszen lényegében ugyanazokat az általános, feszült-ségeket hordozó kérdéseket veszi művészi bonckése alá, amely a mai társadalom ellentmondásából az emberi kapcsolatokban feszülnek. Mert vajlik be, a gyökértelesség, a társadalmi fejlődéssel beállott életmódváltások és pályamódosítások sok emberi konfliktus lehetőségét hordozták és hordozzák.

Mészáros Márta azzal modellez, hogy a gyökértelességnek drámaibb és látványosabb távlatot ad. Egy amerikai tanulmányról képe visszavérkező férfi lelki traumájának rögtönfelvétel rögzíti. A nő a fiatal értelmiségi lélekkel szembe vállalja, aki a honvágyról, a belső nyugtalanságról így beszél: „Az hiszem, akkor kezdődött, amikor elhatároztam, hogy soha többé nem jövök vissza. Nem tudom, hogy volt ez: ettől a percét kezdve egyre noszalgikusabban

gondoltam Magyarországra.” A kitépelt gyökerek mindig azonnal elkezdik bosszúhadjáratakat... Mire visszatér, végérvényesen elszakadtak a tápláló gyökerek — hiába a szinte mániákus, neurotikus küzdelem: oda a gyerekkor emlékeivel és társaival, a dajkáló táj, idegenek a szülők, kihűlt a szerelem, betöltve egyetemi státusza... Lebeg, csapkod, csapódik, vergődik, miközben sebeket oszt, és sérüléseket szenved. Életének mozgatórugói elvesztették a rendező-irányító funkcióikat, s a torzult személyiség megkezdte vakrepülését. S itt jön a rendező szokatlan, különös sakkhúzása — ez a férfi egy 10 éves falusi kislányban találja meg a tisztát, őszinte emberi kapcsolatokat utolsó szalmaszálat, amikor már olyan egyedül és fogódzók nélkül éri magát a világban, mint kint az amerikai szálloda 44 emeletének szobájában, ahol verejtékező és halálfélelemben kereste a biztos pontokat minden zék- és asztallábban...

Meglehetősen különös szituációt teremt a rendező a férfi és a kislány kapcsolatával. Talán ez a kissé mesterségesnek ható szituáció, és az alkotói módszerként alkalmazott, mikropszichológiai egyénítés előtérbe erősítése állít csapdát — nem kellően tisztá az általános érvényességű modell, túlzott áttételeken szűrhető le a továbbgondolás eredményeképpen megfogalmazott tanulság. Ellentétéből építi Mészáros Márta filmjét. Férfi-nő, egymásnak feszülő generációk, zátonyra futott élet, hirtelen menekülési kísérletek és megállapodott állóvízletek, valóság és lehetőség ellentéteiből.

Három különböző nemzetiségű, alkati, tehetségű színész segítette az alkotók szándékainak megvalósulását, Czinkóczy Zsuzsa az Arvácska óta sokat nőtt, s érezhetően idegenebb volt számára ez a közeg, mint a Mórlicz természetközeli világa. Jan Nowickit sem először látjuk, éppen Mészáros Márta filmjében, ahol is debütált nálunk. Az „amerikás” család értelmiségi sarjaként mindaddig természetes nyersessége, kendőzetlen természetessége, férfian kedvessége, amíg a rendező nem erősíti fel a különökdés motívumait. Ez a színészi munka a színészségtől a mo-

dorosság felé sodorta. Anna Karina tétovázó barátnője döntésképtelen, lázadni sem merő asszony, biztos talaj helyett mentőövek után kapkod. Mészáros Márta filmjeinek sajátja az érdeklenség, a nyers realitás, a köcös fogalmazásmód. Ez stílusának, alkotói módszerének sajátja. Ezt oldják Koltal Lajos gazdag tónusú, lírai képei. Mindenképpen adekvát ez a forma a rendezőnő mondanivalójához, melyek nem lezárt és megdönthetetlen igazságok, hanem művészi kérdésfeltevések és egyfajta válaszok jelenünk mindennapjairól. Lehet, kell és érdemes vele vitatkozni. Az sem baj, hogy Mészáros Márta filmjeit külföldön jobban szeretik, hangosabban hozsanzázzák, mint hazájában. Itthon csak értetni kellene és vitatkozni vele, hogy számára ez a közeg ne csak olyan legyen, mint az otthon, hanem ez legyen művészetének igazi otthona.

T. L.

Bélyeggyűjtőink sikere Odesszában

Odesszában a Csongrád megyei barátsági hét keretén belül október 14—20. között rendezték meg a harmadik Odessza—Szeged bélyegkiállítását. Az Odesszai Képzőművészeti Múzeumban megtartott kiállítás megnyitóján Deák Endre, Jankó Imre, Vánkai László képviselte a szegedi gyűjtőket. A kiállítás megnyitáson részt vett a barátság vonattal érkezett Csongrád megyei küldöttség népes csoportja is.

A kiállítást szovjet részről I. G. Verdis, magyar részről Jankó Imre, a szegedi bélyeggyűjtő kör szervezőitkára nyitotta meg. A nagy- zabasú filatelista seregszem- én 23 szovjet, és 9 magyar gyűjtő mutatta be színvonalas anyagát. A szovjet kiállítási anyagok közül I. P. Morozov, B. H. Furman, I. G. Verdis gyűjteményei aratták a legnagyobb sikert. A szegedi gyűjtők anyagai közül kiemelkedett dr. Simády Béla Kárpát-Ukraina postatörténetét feldolgozó

Szolgálatban — munka után

Nem szeretem még filmeken sem a csatajeleneteket. Ez itt azonban egészen más. Csatazaj van urvan, de csak magánfelférlésről belezott és hangszóval belezott fegyverporozás, az ellenség pedig csupán képzeletben létezik.

Munkásörök lövészeti bemutatója Berettyóújfalu. A rajparancsnok sorolja a gyakorlaton részt vevők nevet, foglalkozását. Kettőn világszereplő, van köztük lakatos és termelőszövetkezeti dolgozó.

A lőtérszolgálati összefogással épült, nemrég avatott föl, a kiképzés teljes biztonságával történhet. Főbukkannak a toronyból irányítható elektromos vezérlésű céltáblák. A bemutató a vendégek kedvéért nyomjelzős, világító lövedékeket használnak. A gyakorlat kiválóan sikerült, a parancsnok medicséri a rajt.

Az ismerkedés az ELZETT Művek berettyóújfalu gyár- egységében folytatódik, a (I. Rákóczi Ferenc zászló- aljárás bázisán. Az asz- ta körül acélszürke egyen- ruhások, rangjelzéseiken a laikus nehezen ismerdik el. A szövetkezeti elnök — a századparancsnok — az utánpótlásról beszél.

Rózsa Imre

Tájértkezellet

Magyarország keleti me- gyéinek mezőgazdasági szakpropagandistái tegnap, szerdán Szegeden, a Technika Házában tájértkezellet tartottak. Szilágyi Ernő, a megyei tanács vb mező- gazdasági és életmódszervi osztályának vezetője köszö- nte a résztvevőket, tájé- rtoztatt a megye mező- gazdaságáról, életmódszervi- arol és az itteni propagan- lamunkáról. Dr. Pálai Ist- ván, a Mezőgazdasági és Életmódszervi Minisztérium Tájértkezellet Főosztályának vezetője a mezőgazdaság és életmódszervi idej várható eredményeit ismertette. A szakpropagandisták ma fe- ltezik be szegedi látogatásu- kat,

— Mégis, miért csinál- juk?

— Nem akarok nagy sza- vakat mondani. Többsé- günknek pártmegbizatása vagy munkásör. Példaké- pnek tekintenek bennünket. elismerik társadalmi, politi- kai tevékenységünket. Részt veszünk a határörizetben, se-

Deák Endre